

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทยให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฯลฯ โดยมีมาตรการและแนวทางหลักให้มีการจัดให้มีระบบการศึกษาเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอน กิจกรรม การวัดและประเมินผล ทุกระดับเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรมวิชาการ. 2545 : 31) ปัจจุบันนี้ในบริบทของการจัดการศึกษา นักวิชาการได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับสิ่งที่เรียกว่าแบบการเรียนรู้ (Learning Style) และรูปแบบการคิด (Cognitive Style) ซึ่งเป็นปัจจัยทางจิตวิทยาสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียนได้ ในการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อสอนให้ผู้เรียนคิดเป็น เพราะการคิดมีลักษณะเป็นกระบวนการและยังมีคำที่แสดงลักษณะของการคิดมากมาย เช่น คิดกว้าง คิดลึก คิดไกล คิดรอบคอบ คิดมีเหตุผล คิดใคร่ครวญไตร่ตรอง คิดแปลกใหม่ คิดคล่อง คิดประเมินผลละเอียดลออ คิดแก้ปัญหา คิดตัดสินใจ ฯลฯ แบบการเรียนรู้และรูปแบบการคิดเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 19) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจำเป็นสำหรับเยาวชนคนไทย ยุทธศาสตร์การสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ได้เขียนขึ้นเพื่อสนองความต้องการ ในการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ เป็นต้นว่า กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการฝึกทักษะ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการพัฒนาค่านิยมจริยธรรม เป็นต้น ทั้งนี้ให้ปฏิบัติตามที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตั้งความมุ่งหวังที่จะพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ ได้มีการจัดทำโครงการปฏิรูปการเรียนรู้จัดรูปแบบการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหาและการฝึกปฏิบัติ จากแนวคิดดังกล่าว การคิดและการสอนคิดเป็นเรื่องที่จัดว่าสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพสูง (ทีสุนา แคมมณีและคณะ. 2541 : 47) การพัฒนาการเรียนการสอนให้ปฏิบัติตามแนวหลักสูตรของกรมวิชาการ ว่าการจัดการเรียนการสอนเราจะต้องคำนึงถึงวิธีการสอนของผู้สอนแล้ว ควรพิจารณา

ถึงวิธีการเรียนของผู้เรียนจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกัน ทั้งนี้เพราะผู้เรียนแต่ละคนจะมีความสามารถในการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้และแบบการเรียนที่ไม่เหมือนกัน บางคนเรียนได้ดีถ้ามีกิจกรรมหลายๆ อย่างและมีอุปกรณ์การสอน บางคนชอบเรียนโดยการค้นคว้าตามคำฟังหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน นอกจากนี้ Kolb ได้กล่าวว่า การทำความเข้าใจในแบบการเรียน จะช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนเน้นลักษณะการเรียนรู้ลักษณะใด โดยการใช้ลักษณะการเรียนรู้ที่นักเรียนให้ความสำคัญกับลักษณะการเรียนรู้ต่างๆ และที่สำคัญกว่านั้น คือ สามารถจะทำการเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนของผู้เรียน โดยแก้ไขลักษณะการเรียนรู้ที่ด้อยให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย (Kolb. 1985 : 8) จากการสรุปรายงานการสัมมนาในระดับชาติของกรมวิชาการเรื่องหลักสูตรว่า ครูผู้สอนควรคำนึงถึงแบบการเรียนของนักเรียนแต่ละคนว่ามีแบบการเรียนที่แตกต่างกัน ดังนั้นแบบการเรียนจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับความสนใจและคำนึงถึงคุณลักษณะสำคัญในการจัดการเรียนการสอน (กรมวิชาการ. 2533 : 115)

แบบการเรียนตามลักษณะของ Grasha & Reichman (1975 : 13 - 15) ได้แบ่งแบบการเรียนได้ศึกษาตัวแปรหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภายในตัวผู้เรียนและองค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนประกอบกันเพื่อใช้อธิบายแบบการเรียนที่ผู้เรียนชอบ โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ ตัวแปรทางด้านกระบวนการคิด (Cognitive Processing) เกี่ยวข้องกับวิธีการเรียนรู้ การรับรู้ การจำ ตัวแปรทางด้านระหว่างบุคคล (Personal Characteristics) เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น บทบาทในการเป็นผู้นำหรือคนเด่น ในกลุ่มตัวแปรทางด้านประสาทสัมผัส (Tactual) เกี่ยวข้องกับวิธีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ด้วยการดู การฟัง การสัมผัส ตัวแปรภายในตัวบุคคล (Motivation Factors) เช่น ความต้องการ แรงจูงใจ การคาดหวัง การตั้งเป้าหมายตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น สภาพห้องเรียน การจัดที่นั่ง เวลาเรียน อุณหภูมิห้อง จากตัวแปรหรือสถานการณ์เหล่านี้ ของ Grasha & Reichman (1975 : 13 - 15) ได้ศึกษาออกมาในรูปแบบสำรวจ เพื่อใช้วินิจฉัยแบบการเรียนของผู้เรียนมีทั้งหมด 6 แบบ คือ แบบอิสระ (Independent Style) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ เป็นคนที่ชอบคิดและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ทำงานด้วยความคิดของตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant Style) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้เป็นคนที่ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ไม่สนใจเนื้อหาวิชาและไม่ยอมร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในห้อง แบบร่วมมือ (Collaborative Style) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้เป็นคนชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น พยายามที่จะให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอนและมีความเห็นว่าห้องเรียนเป็นสถานที่สำหรับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) รวมทั้งเป็นแหล่งสำหรับการศึกษาหาความรู้ แบบพึ่งพา (Dependent Style) ลักษณะผู้เรียนแบบนี้เป็นคนที่มีความอยากรู้ อยากเห็น ทางวิชาการน้อยและจะเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่กำหนดให้เท่านั้น โดยจะยึดครูและเพื่อนร่วมชั้นเป็นแหล่งความรู้และเป็นแหล่ง

ที่สนับสนุนช่วยเหลือเขาได้และขอให้ครูคอยบอกว่าจะต้องทำอะไร แบบแข่งขัน (Competitive Style) ลักษณะของนักเรียนแบบนี้ เป็นพวกที่ไม่สนใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนใน ชั้นเรียน ไม่ชอบที่จะร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับเพื่อนและครูไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีความคิดว่าการเรียนในชั้นเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ แบบมีส่วนร่วม (Participant) ลักษณะของนักเรียนแบบนี้ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะเรียนในชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนให้มากที่สุดจากชั้นเรียน การจำแนกรูปแบบการเรียนรู้ของนักการศึกษาแต่ละคนก็ใช้เกณฑ์ใน การแบ่งแตกต่างกันออกไป

รูปแบบการคิดเป็นลักษณะการคิดของบุคคล ที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพพฤติกรรม การเรียนรู้ การรับรู้ ความจำ ความสนใจ การแก้ปัญหา กระบวนการคิดและการปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการแสดงออกและผลงานที่ปรากฏ ให้เห็น รูปแบบการคิดเป็นวิธีรับหรือจัดการกับข้อมูลของบุคคลเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในข้อมูลนั้นและใช้โต้ตอบสิ่งแวดล้อม เป็นรูปแบบที่แต่ละคนชอบใช้ซึ่งไม่เกี่ยวกับเขavnปัญญาหรือความสามารถพิเศษใดๆ Kagan, Moss and Sigel ได้แบ่งรูปแบบการคิดออกเป็น 3 แบบ คือ รูปแบบการคิดแบบ วิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive-Analytic Style) เป็นรูปแบบการคิดที่ผู้คิดแยกแยะสิ่งเร้าออก เป็นส่วนย่อยๆ รูปแบบการคิดแบบจำแนกประเภทเชิงอ้างอิง (Categorical-Inferential Style) เป็นรูปแบบการคิดที่ผู้คิดพยายามจัดสิ่งเร้าเป็นพวกๆ ตามข้อวินิจฉัย ความรู้หรือประสบการณ์ที่มี มาก่อนโดยไม่พิจารณาเจาะจงลงไปในลักษณะของสิ่งเร้าและรูปแบบการคิดแบบโยงความสัมพันธ์ (Relational Style) เป็นรูปแบบการคิดที่ผู้คิดพยายามเชื่อมโยงสิ่งเร้าต่างๆ ให้สัมพันธ์กัน โดยรับรู้สิ่งเร้าในรูปของส่วนรวมแล้วหาความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าในแง่ที่มีหน้าที่สัมพันธ์กัน เกี่ยวของกันในแง่ของเวลาและสถานที่ภายใต้สภาพอันใดอันหนึ่ง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการคิดตามทฤษฎีของ Kagan, Moss and Sigel เนื่องจาก เป็นลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอนและการอยู่ร่วมกันในสังคมของเด็กๆ รูปแบบการคิดนั้นมีความสำคัญ ต่อพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคลแต่ละบุคคล ทั้งทางสังคมและการเรียนรู้ เพราะฉะนั้นถ้าผู้สอนทราบว่าคุณเรียนมีความแตกต่างกัน ระหว่างบุคคลเกี่ยวกับรูปแบบการคิด ก็จะช่วยให้มีความเข้าใจผู้เรียนดีขึ้นและสามารถจัด การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดต่างกัน ได้เป็นอย่างดี

การศึกษาในยุคปัจจุบันมีทั้งรูปแบบของการศึกษาในชั้นเรียนและการศึกษาทางไกลได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ยิ่งจำนวนของนักเรียนที่มาจากต่างวัฒนธรรมซึ่งผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบที่แตกต่างกันเพิ่มขึ้นมากเท่าใดความจำเป็นของการศึกษาข้ามวัฒนธรรมและความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านรูปแบบการคิด (Cognitive Styles) และแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ยิ่งมีความสำคัญต่อการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการเรียนการสอนมากขึ้นตาม (เอมอร กฤษณะรังสรรค์. 2552 : 25) การเรียนการสอนที่ดีและช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการเรียน

โดยผู้สอนควรสร้างความสมดุลในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนทุกคน ให้มีความหลากหลาย และยืดหยุ่น เพื่อสอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกันและช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการใช้รูปแบบการคิดและแบบการเรียนรู้ที่ตนชอบได้เพิ่มทักษะการใช้แบบ การเรียนที่ตนชอบน้อยกว่าให้สูงขึ้นด้วย (Morgan. 1997 : 12) Riding and Rayner (1998 : 1) กล่าวว่าแบบการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคิด (Cognitive Style) ในบริบทของการจัดการศึกษา มีผู้ให้ความสนใจ ในความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดต่างกันจะมีลักษณะการเรียนรู้ที่ต่างกันไปด้วย (ชูชีพ อ่อน โศกสูง. <http://www.mitrprasarn.com/index.php.cognitive-style>. 2554) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนากระบวนการทางความคิดให้เด็กและเยาวชนมีมานานแล้ว แต่กระบวนการสอนยังพัฒนาไม่บรรลุผลตาม เป้าหมาย เพราะครูยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับ การสอนที่สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้และรูปแบบ การคิดของนักเรียน ไม่สามารถสอนให้เด็กคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ไม่ได้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา การคิดให้แก่เด็กเรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 51 มีการกำหนดเป้าหมาย การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่ม โอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้กำหนด แนวทางในการจัดการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกำกับติดตาม ประเมินผลการจัด การศึกษา โดยเฉพาะการติดตามตรวจสอบการจัดการศึกษา มาตรา ๔๗ กำหนดให้มาตรฐานการศึกษา เป็นเครื่องสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา (กรมวิชาการ. 2545 : 31)

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2550 : 39) พบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา ซึ่งผู้เรียนบรรลุผลมาตรฐานที่ 4 น้อยมาก นักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีนักเรียนที่หลากหลายทางชาติพันธุ์ นักเรียนจึงมีแบบการเรียนรู้และรูปแบบ การคิดที่แตกต่างกันมาก ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องมีความ เข้าใจ เกี่ยวกับแบบการเรียนรู้และรูปแบบ การคิดที่แตกต่างกันจึงเป็นสิ่งสำคัญและควรศึกษาให้เข้าใจอย่าง ลอดแเท เพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน

จากความจำเป็นและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแบบการเรียนรู้รูปแบบ การคิดและความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้กับรูปแบบการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ว่ามีปัจจัยหรือตัวแปรใดบ้างที่เกี่ยวข้อง กันระหว่างตัวแปร 2 กลุ่มนี้ เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องใน

การพัฒนาแบบการเรียนและรูปแบบการคิดของนักเรียน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) มุ่งเน้นการพัฒนา ผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบคาโนนิคอลลซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 กลุ่มดังกล่าว ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2535 : 40 - 41) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลลว่าเป็นเทคนิคทางสถิติสำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไปและอีกกลุ่มหนึ่งประกอบด้วยตัวแปรตั้งแต่สองตัวขึ้นไป การวิเคราะห์คาโนนิคอลล อาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับการลดมิติของตัวแปรกลุ่มตัวแปรเดิมให้เหลือเพียงฟังก์ชันเส้นตรง (Linear Functions) ของตัวแปรที่มีจำนวนน้อยกว่าเดิม หลักการแนวคิดสำคัญของสหสัมพันธ์คาโนนิคอลล คือ ทั้งกลุ่มตัวแปรอิสระและกลุ่มตัวแปรตามซึ่งถูกนำมาวิเคราะห์ร่วมกันย่อมก่อให้เกิดส่วนประกอบเส้นตรงที่เป็นส่วนประกอบซึ่งกันและกัน (Linear Composites) ตามหลักกำลังสองต่ำสุด ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ (Composites) ของเส้นตรงเหล่านี้ คือ สหสัมพันธ์คาโนนิคอลล ซึ่งใช้สัญลักษณ์ R_c ผลการรวมเชิงเส้นตรงของกลุ่มตัวแปรเดิมทั้งสองกลุ่มนี้ คือ องค์ประกอบคาโนนิคอลล (Canonical Factor) หรือ ตัวแปรคาโนนิคอลล (Fcanonical Variate) นั่นเอง

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบการเรียน (Learning Style) ของกราดาและไรซ์แมน รูปแบบการคิด (Cognitive Style) ของ Kogan, Moss and Sigel เนื่องจากเป็นการแบ่งตามลักษณะพฤติกรรมและลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูและระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเอง ซึ่งเหมาะสมที่จะใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ คาโนนิคอลลระหว่างแบบการเรียนกับรูปแบบการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลและแนวทางของในการพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ ส่งเสริมการสร้างพื้นฐานการคิดและสร้างกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาในการวินิจฉัยเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีเหตุผล จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษา ความสัมพันธ์คาโนนิคอลลระหว่างแบบการเรียนกับรูปแบบการคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแบบการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษารูปแบบการคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์คาโนคอลลระหว่างแบบการเรียนกับรูปแบบการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ประโยชน์ของการวิจัย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลจากการวิจัยไปเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ส่งผลให้มีประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้น
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างพื้นฐานการคิดและสร้างกลยุทธ์ให้นักเรียนในการแก้ปัญหาต่างๆ สามารถวินิจฉัยเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีเหตุผล

ขอบเขตและแนวทางการวิจัย

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ต้องการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2554 จากโรงเรียน 148 โรงเรียน จำนวน 3,529 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. กลุ่มนโยบายและแผน. 2554 : 1 - 22)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 346 จาก 13 โรงเรียน ห้องเรียน 18 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (Two Stage Random Sampling)

2. ด้านตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ชุดตัวแปรแบบการเรียนรู้แบบต่างๆ ตามแนวคิดของกราชาและไรช์แมน (Grasha and Reicshman) โดยมี 6 แบบ ดังต่อไปนี้

- 2.1.1 แบบอิสระ (Independent)
- 2.1.2 แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance)
- 2.1.3 แบบร่วมมือ (Collaborative)
- 2.1.4 แบบพึ่งพา (Dependent)
- 2.1.5 แบบแข่งขัน (Competitive)
- 2.1.6 แบบมีส่วนร่วม (Participant)

2.2 ชุดตัวแปรรูปแบบการคิด (Cognitive Style) ของโคแกน มอสและซีเกิล (Kogan, Mossand Sigel)

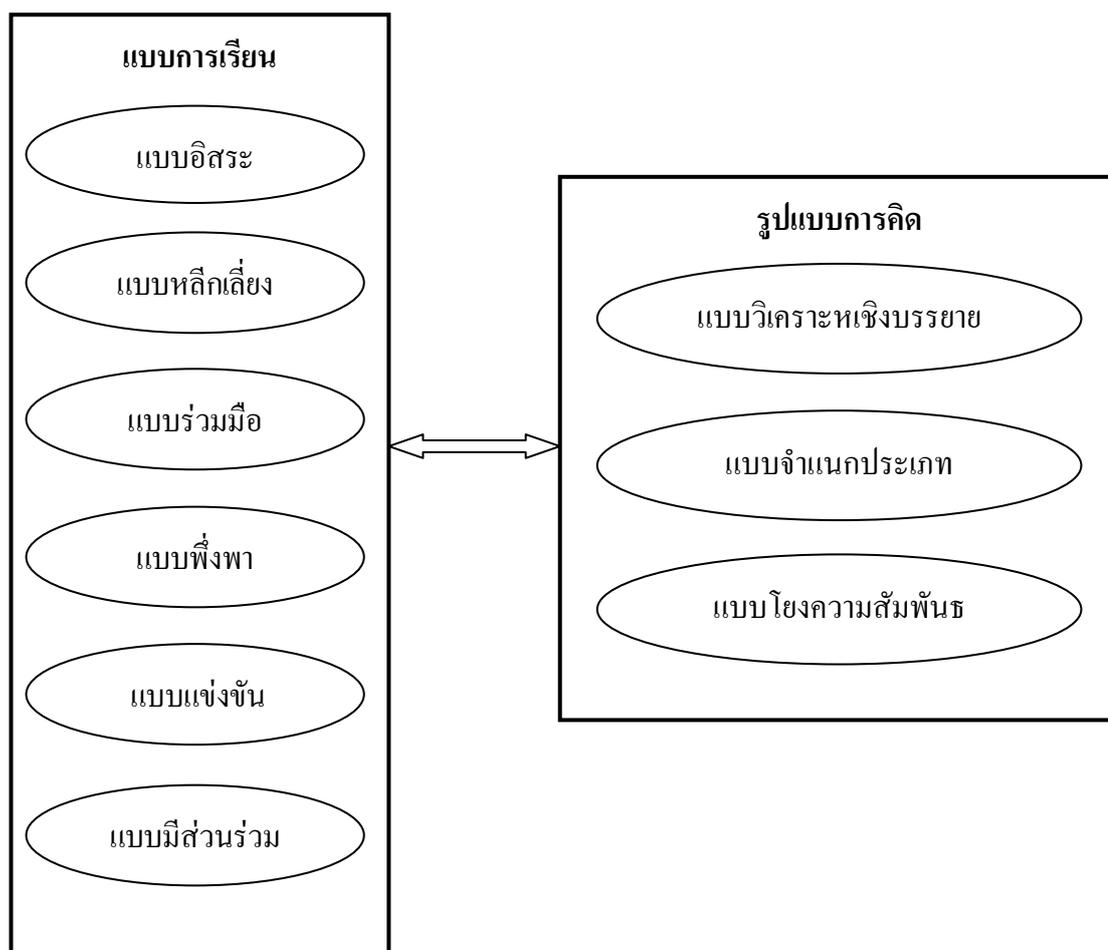
- 2.2.1 แบบวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive – Analytic Style)
- 2.2.2 แบบจำแนกประเภทเชิงอ้างอิง (Categorical – Inferential Style)
- 2.2.3 แบบโยงความสัมพันธ์ (Relational Style)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ แบบการเรียนรู้กับรูปแบบการคิด ปรากฏกรอบแนวคิดในการศึกษาดังภาพที่ 1

ชุดตัวแปร X ชุดตัวแปร Y

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

แบบการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีความสัมพันธ์คาโนนิกอลกับรูปแบบการคิด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบการเรียนรู้ (Learning Styles) หมายถึง ลักษณะวิธีการเรียนหรือลักษณะของนักเรียนที่ใช้เป็นประจำในการเรียน โดยสามารถแบ่งเป็น 6 แบบ ตามแนวคิดของ กราชาและไรช์แมน (Grasha & Reichman) ได้แก่

1.1 แบบอิสระ (Independent) หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนค้นหาความรู้และประสบการณ์ด้วยตนเอง จะเรียนในเนื้อหาวิชาที่ตนคิดว่าสำคัญและมีความเชื่อมั่นในความสามารถด้วยตนเอง แต่ยอมรับฟังความคิดของเพื่อนๆ ในชั้นเรียน ซึ่งนำมาตามแนวคิดของ กราชาและไรช์แมน (Grasha & Reichman)

1.2 แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) หมายถึง ลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่สนใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียน ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนกับเพื่อนๆ และครู ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีความคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ

1.3 แบบร่วมมือ (Collaborative) หมายถึง ลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนค้นหาความรู้และประสบการณ์โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการอภิปรายและทำกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ นอกจากที่หลักสูตรกำหนด

1.4 แบบพึ่งพา (Dependent) หมายถึง ลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนค้นหาความรู้และประสบการณ์ด้วยความอยากรู้อยากเห็นเฉพาะสิ่งที่กำหนดให้เรียนเท่านั้น ครูและเพื่อนเป็นแหล่งความรู้และแหล่งที่ช่วยเหลือเขาได้ รวมทั้งชอบให้ครูบอกว่าต้องทำอะไร

1.5 แบบแข่งขัน (Competitive) หมายถึง ลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนค้นหาความรู้และประสบการณ์โดยใช้หลักในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนพยายามกระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีกว่าคนอื่นๆ ในชั้นเรียน ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับเพื่อนๆ เพื่อที่จะได้รับรางวัล

1.6 แบบมีส่วนร่วม (Participant) หมายถึง ลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนค้นหาความรู้และประสบการณ์โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมีการอภิปรายและทำกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกันทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรกำหนด

2. รูปแบบการคิด (Cognitive Style) หมายถึง ลักษณะการคิดของบุคคล ที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ พฤติกรรม การเรียนรู้ การรับรู้ ความจำ ความสนใจ การแก้ปัญหา กระบวนการคิดและการปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการแสดงออกและผลงานที่ปรากฏให้เห็น

2.1 รูปแบบการคิดแบบวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive – Analytic Style) หมายถึง ลักษณะการคิดที่ผู้คิดแยกแยะสิ่งเร้าออกเป็นสวนย่อยๆ แล้วสังเกตหรือพิจารณาความคล้ายคลึงของสวนย่อยๆ นั้น

2.2 รูปแบบการคิดแบบจำแนกประเภทเชิงอ้างอิง (Categorical – Inferential Style) หมายถึง ลักษณะการคิดที่ผู้คิดจะจัดสิ่งเร้าเป็นพวกๆ ตามข้อวินิจฉัยความรู้และประสบการณ์ที่มีมา โดยไม่พิจารณาจะลึกลงไปถึงสิ่งเร้า

2.3 รูปแบบการคิดแบบโยงความสัมพันธ์ (Relational Style) หมายถึง ลักษณะการคิดที่ผู้คิดพยายามเชื่อมโยงสิ่งเร้าต่างๆ ให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน โดยรับรู้สิ่งเร้าในรูปของภาพรวมและหาความสัมพันธ์ของสิ่งเร้านั้นในเวลา สถานที่หรือภายใต้สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

3. ความสัมพันธ์คาโนคอด หมายถึง ความเกี่ยวข้องระหว่างชุดตัวแปรอิสระและชุดของตัวแปรตามที่มีตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไปและตัวแปรตามตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไป

4. น้ำหนักความสำคัญคาโนคอด หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของชุดตัวแปรอิสระที่ส่งผลซึ่งกันและกันกับชุดของตัวแปรตาม

5. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

6. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2554